

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α'.

Η ΚΟΙΝΗ γνώμη τῶν ἀνθρώπων ἀπαιτεῖ νὰ γνωρίζῃ πᾶς τεχνίτης τὴν τέχνην τῆς. Ὁ ράπτῃς, παραδείγματος χάριν, πρέπει νὰ γυμνασθῇ πολλὰ ἔτη, πρὶν δυνῆθῃ νὰ κάμῃ τὸ ἔργον του, ὥστε νὰ εὐχαριστῇ τὸ κοινόν· καὶ τὸ κοινόν εἰς τοῦτο ἔχει δίκαιον. Διὰ τί νὰ δώσῃ τις τὰ φορέματά του εἰς ἀνεπιτήδειον ράπτῃν, ὅστις ἄλλο δὲν θέλει κάμειν, εἰμὴ νὰ τοῦ τὰ χαλάσῃ; Ἐὰν λοιπὸν τὰ φορέματα δὲν δίδῃ εἰς ἀνεπιτήδειον ράπτῃν, πόσῳ μᾶλλον δὲν πρέπει τὰ τέκνα νὰ ἐμπιστεύεται εἰς ἀνίκανον διδάσκαλον!

Καὶ ὅμως, πόσοι ἐπαγγέλλονται τὸν διδάσκαλον χωρὶς νὰ γνωρίζωσιν, ἢ καὶ νὰ φαντασθῶσιν ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζωσι, τὴν διδασκαλικὴν τέχνην; Ἐὰν τοὺς ἐρωτήσῃ τις τί ἐπαγγέλλονται, ἢ ἀπάντησις των πόσον συχνὰ εἶναι τοιαύτη.—Τί νὰ κάμω; ἔκαμα ὀλίγον ἐμπόριον,—ἔκαμα τοῦτο ἢ ἐκεῖνο,—οἱ καιροὶ εἶναι κακοὶ,—Α! πρέπει νὰ εὗρω καὶ ἐγὼ πόρον ζωῆς,—ἀπεφάσισα νὰ κάμω τὸν διδάσκαλον!

Κάμνουν δὲ εὐσυνειδήτως τὴν ἀπόφασιν ταύτην. Δὲν στοχάζονται ὅτι βλέπτουσιν ἢ ἀδικεῖσι τὴν ἐμπιστευμένην εἰς αὐτοὺς νεολαίαν, ἢ καὶ αὐτοὺς τοὺς γονεῖς. Νομίζουν ἱκανὰς τὰς ὀλίγας των γνώσεις, καὶ τὰς ἴσως ἀκόμη ὀλιγοτέρας δυνάμεις των, πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ μεγάλου αὐτῶν ἔργου, μὴ συλλογίζόμενοι.—

Πρῶτον μὲν, ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ γνωρίζῃ ὁ διδάσκαλος μόνον τὰ μαθήματα, ὅσα μέλλει νὰ διδάξῃ. Καὶ ἄλλα πρέπει νὰ γνωρίζῃ διὰ τὴν ἐννοῆσιν κατὰ βάθος ἐκεῖνα, ἢ νὰ ἔχῃ γενικωτέραν καὶ ὑψηλοτέραν θεωρίαν ὧν.

Δεύτερον, ὅτι, ἐκτός των γνώσεων, ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ ἱκανὴν δυνάμιν ἢ ἐπιτηδειότητα εἰς τὸ νὰ τὰς μεταδίδῃ. Ἀναμφιβόλως ὑπάρχουν πολλοὶ πεπαιδευμένοι διδάσκαλοι, οἵτινες δὲν ἔδειξαν καρπὸν δι' ἄλλειψιν τῆς ἱκανότητος ταύτης.

Τρίτον, ὅτι ὁ διδάσκαλος ἔχει προσέτι ἕτερον ἔργον παρὰ τὴν καθ' αὐτὸ διδασκαλίαν, ἔργον ἐπίσης οὐσιῶδες, τὴν διοίκησιν λέγου τοῦ σχολείου του. Χωρὶς ταύτην, ὅσον καλά καὶ ὑψηλὰς γνώσεις καὶ ἂν ἔχῃ ὁ διδάσκαλος περὶ τοῦ ἔργου τῆς, ὄχι μόνον δὲν δύναται νὰ προσδεύωσιν οἱ μαθηταί, ἀλλὰ ἐξάπαντος θέλουν ὀπισθοδρομεῖν, καὶ μάλιστα ὡς πρὸς τὰ ἥθη των.

Ταῦτα συλλογίζόμενος, ἀπεφάσισα νὰ διευθύνω πρὸς τοὺς διδασκάλους καὶ πρὸς τοὺς μέλλοντας νὰ ἐναγκαλισθῶσι τὸ ἐντιμὸν ἕτερον ἢ ἀληθῶς ὠφέλιμον τῆτο ἔργον, σειράν τινα ἐπιστολῶν,

αἱ ὁποῖαι ν' ἀφορῶσι τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔργου τούτου, τουτέστι τὴν τέχνην τοῦ διδάσκειν. Εἰς δὲ τὴν προσεχῆ ἐπιστολὴν θέλω παρατηρῆσαι τινὰ ἐμπόδια καὶ προσκόμματα εἰς τὴν ὠφέλειαν τῶν δημοτικῶν σχολείων.—Φ. Α. Ε.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΨΕΥΣΤΑΣ.

‘ΤΙΣ δύναται,’ λέγουν τινές, ‘εἰς τὸν κόσμον εὐρισκόμενος, νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τοῦ ψεύδους; Ἐὰν δὲν εἴπῃς ψεῦδος, οὐδὲ πωλεῖς, οὐδὲ ἀγοράζεις, οὐδὲ δανείζεις, εἰδὲ διοικεῖς, οὐδὲ ἄλλο τι ἔργον δύνασαι νὰ ἐκτελέσῃς.’ Λοιπὸν, κατὰ ταῦτα τὰ λόγια, ὁ Θεὸς ἐνομοθέτησε τὰ ἀδύνατα· αὐτὸς, ὅστις γινώσκει ὄχι μόνον τί γίνεται εἰς τὸν κόσμον, ἀλλὰ ἔτι συλλογίζεται καθ' ἑαυτοῦ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐνομοθέτησε καὶ εἶπεν, ‘Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναί, ναί· οὐ, οὐ.’ Λοιπὸν, ἢ τοῦτο τὸ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ εἶναι δυνατόν, ἢ ὁ Θεὸς εἶναι ἐπιβουλος τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Τὸ δεύτερον εἶναι ψεῦδες, ἀδύνατον, βλάσφημον τὸ πρῶτον λοιπὸν εἶναι ἀληθές, δυνατόν, καὶ εὐσεβές.

Βλέπομεν φανερὰ ὅτι εἰς μόνον δυνατόν εἶναι τοῦτο τὸ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅτι ὁ μὴ λαλῶν τὸ ψεῦδος, ἤγουν ὁ φιλαλήθης, εἴη εἰς τὸν κόσμον ἐντίμως καὶ εὐτυχῶς, ὁ δὲ ψεύστης, ἀτίμως καὶ δυστυχῶς. Ὁ φιλαλήθης λαλεῖ, καὶ πάντες τὸν πιστεύουσιν· ὁ ψεύστης λαλεῖ, καὶ ὁ πιστεύων αὐτὸν οὐδεὶς. Ὁ φιλαλήθης τίμιος, ἀγαπητὸς, ἔ περιπόθητος· ὁ ψεύστης δὲ ἀτίμος, μισητός, ἔ ἀποτρόπαιος. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰ πρόσκαιρα· ἀκούσατε δὲ καὶ τὰ αἰώνια. Ὁ φιλαλήθης εἶναι δοῦλος τοῦ Θεοῦ, διότι ὁ Θεὸς εἶναι ἡ ἀλήθεια· ὁ ψεύστης δὲ εἶναι δοῦλος τοῦ Διαβόλου, διότι ὁ πατὴρ καὶ ἐφευρετὴς τοῦ ψεύδους εἶναι ὁ Διάβολος. Ὁ Ἐναγγελιστὴς Ἰωάννης συναριθμεῖ τοὺς ψεύστας μετὰ τῶν κυνῶν, μετὰ τῶν μάγων, μετὰ τῶν εἰδωλολατρῶν, καὶ ἐκβάλλει αὐτοὺς ἔξω τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. ‘Ἐξώ,’ λέγει, ‘οἱ κύνες, ἔ οἱ φαρμακοὶ, ἔ οἱ πόρνοι, καὶ οἱ φονεῖς, καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.’—ΘΕΟΤΟΚΗΣ.

Τοι φρονίμου αἱ ὄραι μακρύνονται ἀπὸ τὰς ἰδέας του, αἱ δὲ τοῦ μωροῦ ἀπὸ τὰ πάθη του. Τοῦ μὲν ὁ καιρὸς εἶναι πολὺς, διότι ἀγνοεῖ τί νὰ τὸν κάμῃ· τοῦ δὲ, ἐπειδὴ γεμίζει πᾶσαν στιγμὴν αὐτοῦ μὲ χρησίμους ἢ διασκεδαστικοὺς λογισμῶς· ἢ, μ' ἄλλα λόγια, ἐπειδὴ ὁ μὲν εὐχεταί πάντοτε νὰ φεύγῃ· ὁ δὲ πάντοτε τὸν ἀπολαύει.

ΔΕΝ ὑπάρχει διασκεδασίς τόσον εὐθνή, ὅσον ἡ ἀνάγνωσις, οὔτε ἡδονὴ τόσον διαρκής.